

Materialiseren

MARCEL ELSENAAR

In veel besprekingen met docenten komt de sterke wens naar voren om te laten zien hoe het curriculum van LERVO er uit gaat zien in de praktijk. Hoe kun je het gedachtengoed, de mooie ideeën, omzetten in materiaal? We weten uit het onderzoek ‘Godsdienst, wat is dat voor een vak?’ van Taco Visser en Gerdien Bertram-Troost dat veel docenten Godsdienst, Levensbeschouwing en LEF veel van hun materialen zelf maken en voortdurend actualiseren.

Wij zullen vanuit het expertisecentrum geen methode ontwikkelen of voorschrijven hoe het moet. De context van iedere school en de benadering van het vakgebied zijn daarvoor te verschillend. Waar we wel naar streven is een gedeelde visie op ons vakgebied en het belang daarvan voor alle leerlingen in het voortgezet onderwijs. Het materialiseren waar we dit schooljaar mee aan de slag gaan vraagt om drie dingen: didactisering vanuit principes, een benadering voor het herijken van vakleerplannen en co-creatie om goede voorbeelden te ontwikkelen.

Aan de slag met didactisering

Het uitgangspunt voor het kerncurriculum van LERVO is de leerling als actief onderzoekend, lerend en bevragend subject. Dat kan niet zonder oriëntatiekennis en het ontwikkelen van dialoog- en onderzoeksvaardigheden van leerlingen. Zoals je ook in het *Handboek Vakdidactiek Levensbeschouwing en Religie* (red. Monique van Dijk, 2020) kunt terugvinden zijn er verschillende benaderingen om dat te doen. In het inspiratieboek LERVO dat in 2025 verschijnt zul je veel voorbeelden vinden van werkvormen die aansluiten bij de tien vak-eigen perspectieven. Deze voorbeelden zullen we ook gebruiken om tot een aantal principes te komen die houvast geven bij het maken van materialen.

Een belangrijke vraag die we regelmatig tegenkomen is welke plek de perspectieven krijgen. Vormen die de leidraad vanaf klas 1? Het antwoord komt meestal neer op de benadering dat de tien perspectieven de gereedschappen zijn die leerlingen gaandeweg leren kennen en gebruiken. Met die gereedschappen leren ze onderwerpen die deel uitmaken van het curriculum te benaderen. Dat kan in het begin heel goed impliciet, en in de loop van het curriculum steeds explicieter. Aan het einde zetten leerlingen de belangrijkste perspectieven automatisch in om een onderwerp te onderzoeken en hun kennis te ordenen.

Vakleerplan herijken

Verder is van belang om de stappen voor het maken van een vakleerplan te doorlopen. We kijken hierbij naar het verleden: waar komen we vandaan, waarom is ons programma zoals het is? Ook kijken we naar de toekomst: wat zien we dat onze leerlingen nodig hebben, wat is hun beginsituatie? Hoe ontwikkelt de onderwijsvisie van je school zich en welke maatschappelijke ontwikkelingen zijn van belang bij het vormgeven van ons levensbeschouwelijk onderwijs?

Van daaruit formuleer je je vakvisie en de leerdoelen voor het hele curriculum. Wat wil je dat leerlingen uiteindelijk kennen, kunnen en ervaren hebben? Wat is de bijdrage van de lessen en activiteiten aan de ontwikkeling van leerlingen?

Op grond daarvan kom je bij het stuk waar je als docent liefst zo snel mogelijk naartoe wilt. Tenminste, dat is onze ervaring. Hoe concreter hoe beter. Welke lessenseries en thema's werken echt goed en sluiten aan bij onze vakvisie? Waar zien we nieuwe mogelijkheden of wellicht een andere benadering die nodig is om de doelen te bereiken? Welke onderwerpen missen eigenlijk of hebben te weinig aandacht?

Co-creatie: samen werken aan werkvormen en lessenseries

We zijn ons er erg van bewust dat iedereen baat heeft bij goede voorbeelden van toepassing van de LERVO-benadering. Die willen we graag in samenwerking met jullie ontwikkelen. Daartoe start er een ontwikkelgroep waar je je voor op kunt geven. Met de mensen die mee willen doen zullen we vervolgens data plannen en de werkwijze afstemmen.

In deze ontwikkelgroep verdiepen we ons in de perspectiefgerichte benadering en de voorbeelden van werkvormen en toepassingen uit de hoofdstukken van het inspiratieboek die er al zijn. We inventariseren ideeën voor lessenseries, hoofdstukken uit bestaande methoden of losse werkvormen die we kunnen ontwikkelen. Daarna maken we samen een keuze en gaan aan de slag. Doel is om een aantal goede voorbeelden te ontwikkelen die we op de studiedag van de VDLG in 2025 kunnen presenteren.

En ben je zelf al bezig met materialiseren van de perspectiefgerichte benadering? Laat het ons weten! info@lervo.nl

Marcel Elsenaar

Marcel Elsenaar is projectleider van Expertisecentrum LERVO